

HỌC VÀ LÀM THEO BÁC VỀ CHĂM LO ĐỜI SỐNG NHÂN DÂN

□ **ThS. NGUYỄN VĂN DUONG**

Khu di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch

Hồ Chí Minh từng nói rằng: “Ở đời và làm người phải thương nước, thương dân, thương nhân loại đau khổ bị áp bức”⁽¹⁾ và Người đã không chỉ công hiến trọn cuộc đời mình cho độc lập dân tộc và tự do, ấm no và hạnh phúc của nhân dân Việt Nam mà còn góp sức mình vào sự nghiệp giải phóng nhân loại bị áp bức, bất công trên toàn thế giới.

NHẤT QUẢN TRONG TƯ TƯỞNG VÀ HÀNH ĐỘNG

Trá lời phỏng vấn của các nhà báo nước ngoài ngày 21-1-1946, Hồ Chí Minh đã nói: “Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”. Đó không chỉ là khát khao, hy vọng mà còn là sự nhất quán trong tư tưởng và hành động của Người từ khi rời Tổ quốc ra đi tìm đường cứu nước, sáng lập và rèn luyện Đảng Cộng sản Việt Nam, lãnh đạo nhân dân làm nên thắng lợi của cuộc tổng khởi nghĩa Tháng Tám 1945, giành lại độc lập dân tộc đến 24 năm ở vị thế một nguyên thủ thế nguyên thủ quốc gia (1945-1969).

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng là đội tiên phong của giai cấp và dân tộc; Nhà nước là của nhân dân, do nhân dân, vì nhân

dân, không có lợi ích nào khác ngoài mục tiêu phần đầu vì độc lập, tự do của Tổ quốc, cuộc sống ấm no, hạnh phúc của nhân dân. Cán bộ, đảng viên từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà tận tâm, tận lực phục vụ, nên ở đâu và lúc nào cũng phải luôn rèn luyện, phấn đấu để xứng đáng vừa là người lãnh đạo, vừa là người dày tớ thật trung thành của nhân dân. Chăm lo đời sống nhân dân, theo Hồ Chí Minh, chính là làm cho nhân dân được thực hiện nghĩa vụ và thụ hưởng quyền lợi trong một xã hội tiến bộ và công bằng, với hành lang pháp lý đầy đủ và ngày càng hoàn thiện, để nhân dân thực sự là người chủ trong xã hội mới và ngày càng được thụ hưởng đầy đủ về vật chất và tinh thần. Vì thế, khi đất nước vừa giành được độc lập, Người cùng Chính phủ đã xác định rõ những nhiệm vụ cấp bách của Chính phủ lâm thời; trong đó việc chống nạn đói, nạn dốt và xóa các tệ nạn xã hội; bỏ

thuế thân, thuế chợ, thuế dờ; thực hiện quyền tự do, dân chủ; lương giáo đoàn kết... là những nội dung, biện pháp và bước đi quan trọng để từng bước chăm lo đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Giữa bộn bề khó khăn, thử thách của thù trong và giặc ngoài những ngày đầu nước nhà mới giành được độc lập, Chủ tịch nước Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Nếu nước độc lập mà dân không hưởng hạnh phúc, tự do, thì độc lập cũng chẳng có nghĩa lý gì”. Không dừng ở đó, để cấp bách cứu đời dân nghèo, Người kêu gọi sẽ cơm nhường áo trên tinh thần là lãnh đùm lá rách và gương mẫu thực hiện trước, “cứ 10 ngày nhịn ăn một bữa, mỗi tháng nhịn 3 bữa. Đem gạo đó (mỗi bữa một bơ) để cứu dân nghèo”. Đặc biệt, khi nhấn mạnh: “Chính sách của Đảng và Chính phủ là *phải hết sức chăm nom đến đời sống của nhân dân*”. Nếu dân đói, Đảng và Chính



Khai mạc Đường hoa Nguyễn Huệ - Thành phố Hồ Chí Minh

phủ có lỗi; nếu dân rét là Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân đốt là Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân ốm là Đảng và Chính phủ có lỗi. Vì vậy, cán bộ Đảng và chính quyền từ trên xuống dưới, đều phải hết sức quan tâm đến đời sống của nhân dân"²⁾, Hồ Chí Minh không chỉ thể hiện tinh thần, trách nhiệm của người đứng đầu Đảng, Nhà nước, Chính phủ mà còn khẳng định mục tiêu phấn đấu, chăm lo cho nhân dân của các cơ quan Đảng, Nhà nước và đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Vì thế, trên tinh thần các cơ quan của Chính phủ từ toàn quốc cho đến các làng, đều là công bộc của dân, Hồ Chí Minh và Chính phủ "hứa với dân, sẽ

Chính phủ đã: 1) Phát động một chiến dịch tăng gia sản xuất và mở cuộc lạc quyền cứu đói và khẩn thiết kêu gọi: "Tăng gia sản xuất! Tăng gia sản xuất ngay! Tăng gia sản xuất nữa... Đó là cách thiết thực của chúng ta để giữ vững quyền tự do, độc lập"; 2) Ra nghị quyết giảm 25% thuế điền cho nông dân, cho các địa phương bị lụt được miễn thuế điền; 3) Thông cáo quy định các điền chủ phải giảm tô 25% cho tá điền, cho tá điền hoãn nợ và bỏ những địa tô phụ khi chưa có điều kiện giải quyết ruộng đất cho nông dân, v.v.

gắng sức làm cho ai nấy đều có phần hạnh phúc". Trong việc kiến thiết nước nhà, sửa sang mọi việc, phải làm dần dần, không thể một tháng, một năm mà làm được hết, "song ngay từ bước đầu, chúng ta phải theo đúng phương châm... Việc gì lợi

cho dân, ta phải hết sức làm. Việc gì hại đến dân, ta phải hết sức tránh"³⁾. Xuất phát từ yêu cầu của thực tiễn, xác định công việc cụ thể, bước đi thích hợp để chăm lo đời sống nhân dân, góp phần từng bước đẩy lùi nạn đói và mang lại quyền lợi dân

chủ cho nhân dân, trước hết là nông dân.

Sau đó, khi miền Bắc bước vào thời kỳ xây dựng cơ sở vật chất của chủ nghĩa xã hội, xây dựng và trở thành hậu phương của tiền tuyến lớn miền Nam trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh việc chăm lo đời sống, hạnh phúc của nhân dân là một trong những mục tiêu quan trọng của đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước. Rất ngắn gọn và giản dị, Hồ Chí Minh khẳng định: Mục đích của chủ nghĩa xã hội nói một cách đơn giản và dễ hiểu là: không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động.

Mục tiêu cốt lõi để nhân dân không còn đói nghèo, được bảo đảm về an sinh xã hội: việc làm, y tế, giáo dục, nhà ở, v.v... là các chủ trương, chính sách kinh tế của Đảng và Chính phủ phải luôn luôn hướng tới sự ổn định và phát triển xã hội, đem lại hạnh phúc cho con người; phải được thực thi hiệu quả mới góp phần làm ổn định xã hội, phát huy nguồn lực tài dân, sức dân, khả năng sáng tạo của nhân dân để mang lại hạnh phúc cho nhân dân. Đặc biệt, các chủ trương và các chính sách đó phải trở thành một động lực to lớn để củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc; tạo cơ sở vững chắc để ngăn chặn và làm thất bại mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch, phản động.

Chứng nào cuộc sống của nhân dân còn đói nghèo, chưa được no ấm, hạnh phúc thì chừng đó, các cấp ủy đảng, chính quyền nói chung, đội ngũ cán bộ,

Chủ nghĩa xã hội "là làm sao cho nhân dân đủ ăn, đủ mặc, ngày càng sung sướng, ai nấy được đi học, ốm đau có thuốc, già không lao động được thì nghỉ, những phong tục tập quán không tốt dần dần được xóa bỏ... Tóm lại, xã hội ngày càng tiến, vật chất ngày càng tăng, tinh thần ngày càng tốt"⁽⁴⁾.

đảng viên nói riêng chưa hoàn thành tốt chức trách và nhiệm vụ của mình trước nhân dân.

KHÔNG NGỪNG NÂNG CAO ĐỜI SỐNG CHO NHÂN DÂN

Kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, Hồ Chí Minh nhấn mạnh rằng: xây dựng và phát triển đất nước sau kết thúc chiến tranh luôn là một nhiệm vụ to lớn, nặng nề và phức tạp mà cũng rất vẻ vang. Đó là một cuộc chiến đấu khổng lồ, đầy khó khăn, vất vả để chống lại những gì đã cũ kỹ, hư hỏng; để tạo ra những cái mới mẻ, tốt tươi. Để giành lấy thắng lợi trong cuộc chiến đấu ấy, Đảng và Chính phủ không chỉ cần tiến hành "khôi phục và mở rộng các ngành kinh tế"; "phát triển công tác vệ sinh, y tế"; "sửa đổi chế độ giáo dục cho hợp với hoàn cảnh mới của nhân dân"; "củng cố quốc phòng"... mà còn phải động viên toàn dân, tổ chức, giáo dục toàn dân, dựa vào lực lượng vĩ đại của toàn dân và tạo điều kiện cho nhân dân tự xây dựng đời sống ấm no, hạnh phúc của mình.

Hàm chứa triết lý phát triển bền vững, Hồ Chí Minh dẫn lại trong bản *Di chúc* lịch sử: "Đảng cần phải có kế hoạch thật tốt để phát triển kinh tế và văn hóa, nhằm không ngừng *nâng cao đời sống của nhân dân*"⁽⁵⁾. Vì "đầu tiên là công việc đối với *con người*", nên Người căn dặn phải chăm lo cho các đối tượng "cán bộ, binh sĩ, dân quân du kích, thanh niên xung phong" để họ có nơi ăn chốn ở yên ổn đồng thời phải mở những lớp dạy nghề thích hợp với mọi người; quan tâm đến "cha mẹ, vợ con (của thương binh và liệt sĩ) mà thiếu sức lao động và túng thiếu", thì chính quyền địa phương phải giúp đỡ họ có công việc làm ăn thích hợp, quyết không để họ bị đói rét; có kế hoạch thiết thực để bồi dưỡng, cất nhắc và giúp đỡ để ngày thêm nhiều phụ nữ phụ trách mọi công việc, kể cả công việc lãnh đạo. Cùng với đó, Nhà nước và các cấp chính quyền phải vừa dùng giáo dục, vừa dùng pháp luật để cải tạo và giúp "những nạn nhân của chế độ xã hội cũ, như trộm cắp, gái điếm, cờ bạc, buôn lậu... trở nên những người lao động lương thiện"; miễn thuế nông nghiệp một năm cho nông dân để đồng bào thêm niềm phấn khởi, đẩy mạnh sản xuất... Những điều Người dặn, những quyết sách Người cùng Đảng và Chính phủ đã nỗ lực thực hiện đã góp phần chăm lo đời sống nhân dân, thể hiện chiều sâu tư tưởng nhân văn của chế độ xã hội chủ nghĩa và tiếp tục được thực hiện trong thời kỳ cả nước cùng đi lên chủ nghĩa xã hội.

Quan điểm Hồ Chí Minh về chăm lo đời sống nhân dân đã

được Đảng và Nhà nước Việt Nam vận dụng, cụ thể hòa trong Cương lĩnh chính trị của Đảng năm 1991 và năm 2011 (bổ sung và phát triển) về con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở nước ta, trong chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm, 5 năm và kế hoạch hàng năm; thể hiện trong từng cơ chế, chính sách phát triển kinh tế, xây dựng đời sống văn hóa, xã hội của đất nước, vì một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

Thực tế cho thấy, các chủ trương, chính sách về phát triển kinh tế - xã hội của Đảng và Nhà nước trong hơn 30 năm đổi mới đã luôn hướng tới mục tiêu không ngừng "nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân"⁽¹⁾ như văn kiện Đại hội XII của Đảng đã khẳng định. Theo đó, đời sống nhân dân tiếp tục được cải thiện; phát triển văn hóa, thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội đạt được những kết quả tích cực; công tác bảo vệ, chăm sóc sức khỏe nhân dân được chú trọng; chính sách dân tộc, tôn giáo được quan tâm và đảm bảo, v.v.. Chính phủ Việt Nam đề ra Chương trình mục tiêu Quốc gia giảm nghèo bền vững (giai đoạn 2016 - 2020) với số vốn 41.449 tỷ đồng; đã giao cho Chương trình trong 2 năm 2016 - 2017 là 14.584 tỷ đồng. Ngoài ra, Nhà nước còn bố trí 44.214 tỷ đồng để thực hiện chính sách giảm nghèo thường xuyên, hỗ trợ người nghèo về y tế, giáo dục, nhà ở, tín dụng... Đến nay, tỷ lệ nghèo trong đồng bào các dân tộc thiểu số tiếp tục giảm là kết quả rất đáng khích

lệ. 70% người dân Việt Nam đã được đảm bảo về mặt kinh tế; trong đó, có 13% thuộc tầng lớp trung lưu theo chuẩn thế giới, v.v.. chính là những con số "biết nói", góp phần từng bước đặt nền móng cho sự phát triển bền vững của Việt Nam trong tương lai.

Chăm lo đời sống nhân dân là nhiệm vụ chính trị trung tâm, là thước đo và tiêu chí đánh giá sự hoàn thành trách nhiệm của Đảng và Nhà nước đối với nhân dân. Vì vậy, để tiếp tục học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, nhất là chuyên đề năm 2019 về "*Xây dựng ý thức tôn trọng Nhân dân, phát huy dân chủ, chăm lo đời sống Nhân dân theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*", các cấp ủy đảng, ban, ngành chức năng cần tập trung thực hiện tốt những nhiệm vụ trọng tâm sau:

Một là, nâng cao nhận thức; đồng thời, cụ thể hóa việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh nói chung, về chăm lo đời sống nhân dân nói riêng với nhiệm vụ chính trị của cơ quan, địa phương, đơn vị và cá nhân. Đưa nội dung này vào chương trình, kế hoạch cụ thể của cơ quan, địa phương, đơn vị và cá nhân hằng năm, hằng quý, nhất là thành chuyên đề sinh hoạt tại chi bộ gắn với nhiệm vụ chuyên môn, đảm bảo sự thống nhất trong nhận thức và hành động của mỗi cấp ủy và mỗi cán bộ, đảng viên.

Hai là, gắn thực hiện nội dung chăm lo đời sống nhân dân với việc tập trung giải quyết những vấn đề trọng tâm,

cấp bách tại mỗi địa phương, cơ quan, đơn vị; với công tác xây dựng và chỉnh đốn Đảng và các cuộc vận động, các phong trào thi đua yêu nước nhằm hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ chính trị năm 2019, góp phần ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ.

Ba là, đi đôi với việc lựa chọn, xây dựng những cá nhân, tập thể điển hình, những công lao hay trong học tập và làm theo Bác về sự tận tâm, tận lực phục vụ nhân dân, chăm lo đời sống nhân dân; tuyên truyền sâu rộng để tạo sự lan tỏa trong cộng đồng là phải tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát và có hình thức kỷ luật nghiêm những cơ quan, địa phương, đơn vị, cá nhân không hoàn thành nhiệm vụ chăm lo đời sống nhân dân, gây bức xúc, phiền hà, những nhiễu, v.v.. cho nhân dân, làm xói mòn lòng tin của nhân dân vào Đảng và chế độ. □

(1) Hồ Chí Minh: *Nhà nước và pháp luật*, Nxb. Pháp lý, H, 1990, tr.174.

(2) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự Thật, xuất bản lần thứ 3, H, 2011, t.9, tr.518.

(3) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.4 tr. 64-65.

(4) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.13, tr.438.

(5) Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.15, tr.622.

(6) Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, H, 2016, tr.76.